

De Kwantumvrijwilliger

Op de middelbare school heb ik natuurkunde en scheikunde laten vallen zodra het kon. Door wiskunde heb ik me heen geworsteld, met een prachtige vier als examenresultaat. Ik ben absoluut geen bèta. Toch ben ik me langzaam maar zeker steeds meer gaan interesseren voor fysieke verschijnselen. Wat me fascineert zonder dat ik er al te veel van begrijp, is de kwantumtheorie. Je weet wel, hoe de allerkleinste bouwstenen van ons universum zich volstrekt onlogisch gedragen.

Schrödingers kat

Zo kunnen deze elementaire deeltjes zich op meerdere plekken tegelijk bevinden, met elkaar in relatie staan zonder dat ze bij elkaar in de buurt zijn, en meerdere toestanden tegelijk hebben. In de kwantumfysica gaat het om waarschijnlijkheden in plaats van zekerheden. In een beroemd gedachte-experiment gaf de natuurkundige Erwin Schrödinger een voorbeeld hoe kwantumdeeltjes zich gedragen.

Hij zei: "Stel dat je een kat in een doos stopt samen met een ampul met gif. Die ampul is zo geprepareerd dat op enig moment het gif vrijkomt, maar het is niet te voorspellen wanneer dat zo is. Als je van buiten naar de doos kijkt, is de kans dus even groot dat de kat in leven is als dat deze dood is. De kat is dood en levend tegelijk. Pas als je de doos openmaakt, wordt duidelijk wat de toestand van de kat is." Kwantumdeeltjes manifesteren zich pas in een bepaalde toestand als ze bekeken worden.

Meerdere toestanden

Ben je er nog? Bizar, nietwaar? Of toch niet?! Ik kende dit verhaal al een tijdje maar bedacht me pas vandaag dat wat geldt voor kwantumdeeltjes eigenlijk ook geldt voor mensen. Ik ben tegelijk partner, vriend, zoon, broer, ZZP'er, collega, adviseur, trainer, schrijver enzovoorts. Ik verenig allerlei mogelijke toestanden in me. Welke toestand ik aanneem, hangt af van de context waarin ik me bevind en hoe er naar mij gekeken wordt. Als mijn moeder belt, neem ik instant de rol van zoon aan, ook al was ik net daarvoor nog schrijver of partner. In de trein bevind ik me in de toestand van reiziger-die-niet-gestoord-wil-worden, maar zodra ik bij de klant binnenstap, transformeer ik tot empathische adviseur. Al deze toestanden zitten in me.

En het wordt nog gekker: ik kan zelfs meerdere toestanden tegelijk zijn. Als de corona-crisis ons iets geleerd heeft, is het wel dat je deelnemer aan een Teams-meeting, couch potato in sweatpants én online besteller van nieuwe boeken kunt zijn. Regelmatig was ik boven de gordel de professionele netjes geklede trainer en daaronder vrijetijds-Willem in shorts en op blote voeten.

Wat voor mij geldt, geldt natuurlijk voor iedereen. We verenigen altijd verschillende toestanden in ons die we tot op zekere hoogte kunnen combineren én die aangezet worden door contact met anderen. Dat brengt me, eindelijk, bij de kwantumvrijwilliger. Ook je als vrijwilliger inzetten, is één van die mogelijke toestanden die veel mensen in zich dragen. Die toestand is geen zekerheid, maar kan aangezet worden door mensen zelf en door de context waarin ze zich bevinden.

Drie lessen

Wat de kwantumfysica ons leert, is niet dat je vrijwilligers met een ampul gif in een doos moet stoppen. Ik zie wel drie andere lessen. De eerste is dat je als organisatie of coördinator steeds opnieuw mensen kunt en moet aanzetten tot en aanspreken om hun toestand als vrijwilliger aan te nemen. Die toestand is geen vast gegeven, maar vergt actie en contact.

Ten tweede kun je omstandigheden creëren die de waarschijnlijkheid laten toenemen dat mensen zich als vrijwilliger manifesteren. Denk bijvoorbeeld aan erkenning van de intrinsieke waarde van vrijwillige inzet, mogelijkheden die aansluiten bij waarom en hoe mensen van betekenis willen zijn, waardering voor de vrijwillige inzet die mensen leveren en hulp bij hun volgende stap.

Ten slotte is de les dat het zinnig is om vrijwilligers niet alleen in hun toestand als vrijwilliger te benaderen, maar oog te hebben voor andere toestanden die ze ook in zich dragen, bijvoorbeeld werknemer of

werkzoekende, mantelzorger en/of ouder. Door naar de hele mens te kijken, begrijp je beter wat de waarde en mogelijkheden zijn voor deze vrijwilliger en kun je daarop aansluiten.

Overigens is de echte uitdaging natuurlijk dat het je lukt om vrijwilligers zich tegelijk op twee verschillende plekken te laten bevinden....

Willem-Jan de Gast
Nomade Training en Advies